

КРАЇНОЗНАВСТВО

*Анджапарідзе А.**

УКРАЇНСЬКО-ГРУЗИНСЬКЕ СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО: ГУМАНІТАРНЕ ПІДГРУНТЯ

Гуманітарні відносини – в сфері духовного виробництва й культури, освіти й охорони здоров'я, соціального захисту населення й пенсійного забезпечення посідають особливе місце в багатогранній і розгалуженій структурі суспільних відносин. Тому стратегія побудови суспільства європейського типу неминуче пов'язана, з одного боку, з конституюванням Людини як вищої соціальної цінності, з іншого – з дедалі більш дієвою, цілеспрямованою і послідовною орієнтацією в політичній практиці на потребі конкретної людини. Це означає, що економічні, соціальні, політичні й будь-які інші перетворення в суспільстві та державі завжди й обов'язково повинні “замикатися” на людину, тобто остання з її потребами і прагненнями повинна бути кінцевою метою й основним критерієм оцінки дієвості й ефективності таких перетворень [3, с.4-6].

Отже, гуманітарні міждержавні відносини можуть бути окреслені в трьох основних формах репрезентації: в формі історико-культурної ідентифікації (вісь минулого), в формі цивілізаційного вибору (проект майбутнього) і, нарешті, в формі різних конкуруючих проєктів індивідуальної, особистісної і цивільної самоідентифікації (вісь актуального дійсних). І хоча дані форми репрезентації тісно взаємозалежні, методологічно доцільно на завершальній стадії аналізу не тільки чітко їх диференціювати, але хоча б частково конкретизувати в проблемно-тематичному ключі.

Причому розбіжності орієнтацій в аспектах історико-культурної, цивілізаційної й антропологічної само- і взаємоідентифікацій не є перешкодою для побудови нормальних, дружніх, добросусідських, цивілізованих відносин між двома державами й народами, що мають спільну культурну спадщину і досвід спільної історії. Навпаки, облік цих розбіжностей уможлиблює проведення наукового прогнозування і довгострокового стратегічного планування міжнародних гуманітарних відносин, ґрунтуючись не на емоціях і добрих побажаннях, а на об'єктивних тенденціях. Варто мати на увазі й те, що властивий для України й Грузії європейський цивілізаційний вибір розвитку вимагає перегляду патерналістської парадигми взаємозв'язків між державою й людиною, що дісталася цим країнам у спадщину від радянської доби [1].

Адже з проголошенням незалежності в 1991 р. й початком розбудови української та грузинської національних держав більшість соціальних інститутів залишилась успадко-

* аспірант кафедри країнознавства Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: проф. Крижанівський В.П.

ваними від попереднього радянського суспільства, й завдання, котре постало перед новою незалежною владою, полягало у визначенні шляхів оптимальної трансформації наявної соціальної структури відповідно до нових історичних завдань і перспектив. До сьогодні в Україні й Грузії держава більш-менш жорстко регламентує практично всі суспільні процеси. Для цього вона повинна рахуватися з логікою і нормативністю тих соціальних інститутів, що вона охоплює як свої складові – центральні чи периферійні [4, с.111-115].

Іншими словами, гуманітарні відносини можуть стабільно розвиватись лише тоді, коли цей процес підтримується належним чином державною політикою, а державна політика може бути успішною, якщо вона формуватиметься на демократичних засадах. Більше того, на нашу думку, специфіка гуманітарних відносин і гуманітарної сфери полягає в тому, що на відміну від інших сфер суспільного життя та інших суспільних відносин, гуманітарні не можуть регулюватися в інший спосіб навіть тимчасово: втрата внутрішньої духовної свободи відразу веде до загибелі творчого духу. Не випадково, навіть у тоталітарних суспільствах гуманітарна сфера завжди залишалася сферою свободи і була джерелом політичної творчості.

Між незалежними Україною та Грузією в культурно-гуманітарній галузі історично склалися плідні й тісні зв'язки, що продовжують активно розвиватися на сучасному етапі. Протягом усього періоду формування стратегічного партнерства Київ і Тбілісі напружували всебічну договірно-правову базу, яка дозволяє зміцнювати українсько-грузинське співробітництво в гуманітарній сфері.

Таким чином, необхідність розвитку гуманітарних відносин – очевидна, оскільки сьогодні більшість міжнародних відносин починають актуалізуватися в рамках орієнтації на громадян, “кінцевого споживача” політичного продукту, що створюється в рамках міжнародних відносин.

Україна й Грузія мають значні перспективи в розвитку гуманітарних відносин, оскільки їхні культурні зв'язки постають частиною складного соціального та геополітичного феномену з історичним корінням та власними суперечностями. Чорноморський регіон, де знаходяться обидві держави, не лише мінливий геополітичний простір, де розквітла матеріальна цивілізація на основі демократичних принципів, а й сукупність ідей та цінностей, яскравих національних та місцевих культур, які утворюють чорноморську цивілізацію як складову європейської цивілізації [2].

Прагнення України й Грузії до стратегічного партнерства та євроатлантичної інтеграції знайшло свій вираз як на політико-дипломатичному й безпековому рівнях, в економічних контактах, так і в культурних зв'язках завдяки посиленню чинника національної самосвідомості в обох державах після якісних змін політичних режимів унаслідок “революції троянд” та “помаранчевої революції”. Нині національні культури України та Грузії наполегливо шукають не лише підтвердження свого місця в культурній системі Європи, а й ідентифікації із „західними” культурними цінностями, і, відповідно, нових можливостей для інтеграції в усіх сферах.

Література

1. Вдовенко С. Сучасні аспекти розвитку українсько-грузинського співробітництва в галузі культури і мистецтва // Вісник Української академії державного управління. – 2002. – № 4. – С. 316-320.
2. Лавров Л. До питання про українсько-кавказькі культурні зв'язки // Хроніка – 2000. Вип. 49. – К., 2005. – С. 127-134.

3. Михальченко М. Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи. – Дрогобич – Київ: ВФ “Відродження”, 2004. – 488 с.
4. Чекаленко Л. Зовнішня політика і безпека України. Людина – Суспільство – Держава – Міжнародні структури: Монографія / Рада нац. безпеки і оборони України. Нац. ін.-т пробл. міжнар. безпеки; За заг. ред. С.І.Пирожкова. – К.: НІПМБ, 2004. – 352 с.